FOR Freedom AND Justice...

AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN HOME

AMERICAN IN SPIRIT
FOREIGN IN LANGUAGE ONLY

National and International Circulation

SLOVENIAN MORNING NEWSPAPER

NO. 154

CLEVELAND OHIO, MONDAY MORNING, AUGUST 12, 1968

STEV. LXVI — VOL. LXVI

Antonia Pavlic 7-8-8
7019 — 60th Lane
Ridgewood Sta.
Brooklyn, N.Y. 11227

Veleprodajalne hrane podpirajo borbo unij

Na zahtevo unij AFL-CIO so veleprodajalne v Clevelandu postavile v svojih prostorih napise, ki pozivajo stranke k bojkotu kalifornijskega sadja.

CLEVELAND, O. — Obiralci sadja spadajo med najbolj zapuščene sezonske delavce v našem poljedelstvu. Zanje ne velja cela vrsta zakonskih predpisov, ki veljajo na primer za industrijske delavce. Zato se cela leta borijo brez uspeha vsaj za pravico, da bi se organizirali v unije. To težavo imajo posebno sezonski delavci v Kaliforniji in na Floridi. Akcijski odbor v Floridi je uvidel, da je sam prešibek, da bi ugnal lastnike sadjerejskih podjetij v kozji rog, zato se je obrnil za pomoč na unije, ki simpatizirajo z njim, pa tudi na organizacije, ki čutijo, kako velika krivica se godi tem sezonskim delavcem.

Iz vsega tega se je rodil v Clevelandu poseben akcijski odbor, ki so v njem zastopane unije in nekatere verske skupine. Ta odbor je zagrozil veletrgovinam z bojkotom in piketiranjem, ako bodo prodajale sadje (grapefruit) iz Kalifornije. Pogajanja so se končala s kompromisom: Veletrgovine bodo sicer postavile grapefruit iz Kalifornije na prodaj, obenem bodo pa obesile tudi letake, ki bodo morebitne kupce pozivali, naj ne kupujejo sadja te vrste iz Kalifornije in da naj s tem pomagajo sezonskim delavcem v Kaliforniji do zboljšanja njihovega položaja.

Tako bo v veletrgovinah tako sadje sicer naprodaj, ob njem bo pa tudi poziv, naj ga nihče ne kupuje.

Naravno se veletrgovine niso ravno z veseljem odločile za ta nenavaden korak. Bale so se pa piketiranja in hitro izračunale, da bi jim piketiranje povzročilo več zgube kot sedanji izreden postopek.

—o—

Omejevanje federalnega proračuna zadelo tudi NASA

WASHINGTON, D.C. — Johnsonova administracija je v januarju zahtevala za organizacijo NASA, ki raziskuje vesolje in promet v njem, v januarskem federalnem proračunu znesek $4.37 bilijonov. Kongres je ta znesek že spomladi znižal za $362 milijonov, sedaj ga bo pa verjetno še za okoli $700 milijonov.

NASA bo torej dobila dober bilijon manj. Zato je začela že sedaj črtati iz svojih projektiranih investicij precejšen del stroškov za raziskovanje vesolja. Prizadeta bodo posebno naročila za velike rakete, pa tudi dragih poskusov v vesolju bo manj. NASA ne bo radi tega mogla držati v veljavi časovni program za raziskovanje. Zavlekel se bo verjetno za nekaj let.

CLEARING

Vremenski prerok pravi:

Večinoma jasno in milo. Najvišja temperatura okoli 72.

Novi grobovi

Mary Kraich

Pretekli petek je umrla v sanatoriju v Sharonu, Pennsylvanija, dobro poznana Clevelandčanka Mrs. Mary Kraich, 1109 E. 63 St. Pogreb je danes iz Reinsel pogrebnega zavoda v Sharonu na tamkajšnje pokopališče. Pokojnica je zapustila v Clevelandu sina Johna Novak in hčerko Betty Parker, v Sharon, Pa., sinova Williama Novak in Victorja Novak, v Jupiter, Fla., pa hčerko Pauline Arnsparger, kamor je rada hodila na oddih. Zapušča tudi več vnukov in vnukinj ter drugih sorodnikov.

Valentine Kusner

V Euclid Manor Nursing Home je umrl 80 let stari Valentine Kusner (Kushner) z 21470 Nauman Avenue, rojen v ČSR, od koder je prišel v ZDA l. 1906, vdovec po pok. Mary, roj. Zidzek, oče Stevena, Mary Kocur in Josepha, brat Lawrenca in Anne Baker, 5-krat stari oče in 10-krat praoče, do upokojitve zaposlen 40 let pri Otis Steel Co. Pokojnik je bil član Društva sv. Martina. Pogreb je danes ob 8.15 iz Želetovega pogrebnega zavoda na E. 152 St. v cerkev sv. Kristine ob devetih, nato na Kalvarijo.

Valentine Kuhar

V Beech Grove, Ind., kjer je živel zadnja leta, je umrl 79 let stari Valentine Kuhar, rojen v Lahovčah pri Kamniku, od koder je prišel v ZDA l. 1913 in se naselil v Clevelandu. Do svoje upokojitve leta 1957 je bil zaposlen 40 let pri N.Y. Central R.R. Bil je član SNPJ št. 34. in ABZ št. 45. Pokojni je zapustil ženo Antonio, roj. Kunstelj, sina Valentina (Beech Grove, Ind.) in hčer Hildagarde Kazen (Euclid, O.), bil stari oče Williama in Lauren Kazen. Pogreb je danes ob desetih s pogrebno sv. mašo v cerkvi sv. Križa v Beech Grove, Ind. Truplo bo jutri prepeljano v Cleveland in bo v Želetovem pogrebnem zavodu na E. 152 St., kjer bodo ob enih popoldne pogrebni obredi, nato pa bo pogreb na All Souls pokopališču.

Josephine Adler

V soboto zjutraj je preminula v Marymount bolnici po kratki bolezni Josephine Adler, rojena Bradac, stara 63 let, vdova po pokojnem soprogu Antonu. Družina Adler je bivala več let na Reno Avenuej pokojna se je preselila pred par meseci na dom svoje hčere Donne Marie Oleksiak na 15409 Greendale Avenue, Maple Heights. Rojena je bila v Newburghu in je hodila v šolo sv. Lovrenca. Spadala je k Društvu sv. Ane štev. 150 K.S.K.J. Tukaj zapušča otroke Burta, Georgea, Roberta, Christino Shackelford in Donno Mario, vnuke, sestre Mary Curk, Anno Sowinski in Alice Opaskar, brata Josepha ter več drugih sorodnikov. Pogreb bo jutri, v torek ob 9.30 iz Louis Ferfolia pogreb. zavoda v cerkev sv. Lovrenca ob desetih, potem na Kalvarijo.

Maryanna Openchowski

Včeraj je umrla v St. Alexis bolnišnici 91 let stara Maryanna Openchowski, roj. Kolk na Poljskem, od koder je prišla v ZDA l. 1894, stanujoča pri hčerki na 8326 Bauerdale Dr., Parma, O., vdova po l. 1924 umrlem možu Anthonyju Borowski in po l. 1960 umrlem možu Romanu Openchowski, mati pok. Cecilie Borowski, Mrs. John Murzyn in Mrs. Stefan Green, mačeha s. Mary Alexiane in pok. s. Mary Imelde, 5-krat stara mati, sestra pokojnih Antona, Josepha, Stanleyja in Walterja Kolk, Mrs. Martha Janowicz in Mrs. Frances Talasik. Pogreb bo v sredo iz Grdinovega pogreb. zavoda na Lake Shore Blvd. ob 9.15, v cerkev sv. Kazimirja ob desetih, nato na Kalvarijo.

—o—

Biafra odklonila pogoje Nigerije za konec vojne

ADIS ABEBA, Abes. — Zastopniki Biafre so odklonili mirovni načrt Nigerije, ki obsega 9 točk, med njimi tudi eno z zahtevo po poudarku "skupnosti Nigerije", ki jo naj bi potrdili tako Nigerija kot Biafra.

Zastopstvo Biafre je to zahtevo odklonilo, ker vztraja pri ohranitvi svoje suverenosti, češ da je to edino sredstvo za ohranitev plemena Ibo, ki je v preteklosti izgubilo toliko svojih pripadnikov od strani sovražnih plemen Nigerije.

Nov sestanek obeh delegacij je bil določen za danes. Komaj je kaj upanja, da bi prišlo do sporazuma, ki bi končal že nad eno leto trajajočo vojno.

Rodezija je obsodila 32 gverilcev na smrt

Rodezijsko visoko sodišče je obsodilo 32 črnih nacionalistov kot gverilcev na smrt z obešenjem.

SALISBURY, Rod. — Vsem črnim nacionalistom Afrike je Rodezija hujši trn v peti kot Južno-afriška unija. Ker jo smatrajo tudi za šibkejšo, vodijo že od lani proti njej gverilsko vojno. Pri tem niso nič kaj prida uspešni. Južna Afrika, Portugalska, kot gospodarica Angole in Mozambika, ter Rodezija so se že lani dogovorile o skupni obrambi južnega dela Afrike, ki je pod belo oblastjo, pred napadi črnih nacionalistov. Tako so južno-afriške policijske čete že od lani na severni meji Rodezije, koder črni gverilci udirajo v "belo" Afriko.

Doslej je prišlo do vrste takih vpadov, večinoma so bili vsi iz Zambije, severne sosede Rodezije. Predno se je črnim gverilcem, ki so bili izvežbani v tujini, nekateri v Alžiriji, drugi v Tanzaniji in na Zanzibarju, posrečilo prebiti skozi obmejni pas, so bili pobiti ali zajeti. Skupina zajetih gverilcev je prišla pred sodišče, ki je pretekli petek izreklo nad njo smrtno obsodbo. Zakon zahteva za vsakogar, ki pride v Rodezijo "z orožjem za boj", smrtno kazen z obešenjem.

Ko je bila sodba objavljena in je sodnik odšel, so obsojenci začeli peti afriške nacionalistične pesmi, peli so, ko so jih že vklenjene potiskali v celice pod stavbo sodišča. Med obsojenci so 4 člani Južno-afriškega nacionalnega kongresa. Vsi obsojenci se smatrajo za afriške "borce za svobodo" in zahtevajo, da se z njimi postopa kot z vojnimi ujetniki. Rodezija se seveda za te zahteve ne briga.

Obsodba bo brez dvoma zopet dvignila veliko prahu po vsem svetu in vrsto protestov, združenih z zahtevo, da se obsojence pomilosti. Posebno hudi so zopet v Londonu, ki se še vedno smatra do neke mere odgovoren za razmere v Rodeziji. To smatra britanska vlada še vedno za uporno samoupravno kolonijo, čeprav se je Rodezija že l. 1966 proglasila za neodvisno državo.

HUMPHREY VIDI UPANJE ZA NAPREDEK V PARIZU

Podpredsednik ZDA Humphrey je dejal včeraj na programu ABC, da obstoja nekaj upanja na napredek pri razgovorih o končanju vojskovanja v Vietnamu s predstavniki Hanoia v Parizu. – Boji v Vietnamu so omejeni.

WASHINGTON, D.C. — Včeraj je podpredsednik ZDA Hubert H. Humphrey na programu ABC "Vprašanja in odgovori" dejal, da vidi nekaj malega upanja na napredek razgovorov s predstavniki Severnega Vietnama v Parizu. Po njegovem so ti razgovori zaresni in ne le prazno govorjenje za propagando. "Mi smo sedaj na točki, kjer, če ne bomo poslabšali svojega položaja s Hanoiem z nepazljivim govorjenjem, imamo boljšo možnost za napredek razgovorov o miru kot kdajkoli doslej," je dejal Humphrey. Pripomnil je, da so razgovori kljub vsemu videzu brezplodnosti resen napor, ki naj vodi h končanju vojne. Na kaj opira Humphrey svoje upanje za napredek, ni povedal.

Razgovori v Parizu se vlečejo že tri mesece, ne da bi rodili kak uspeh. Nič čudnega torej ni, če svet gleda na nje kot na nekaj brezplodnega in neresnega, na nekaj, kar vsaj trenutno ni treba jemati resno, kar pa utegne dobiti svoj pomen, ko bodo volitve v Združenih državah bližje ali pa že mimo. Prav zaradi takega gledanja in presojanja razgovorov v Parizu je izjava Humphreyja vzbudila zanimanje. Nekateri vidijo v njej celo rahlo spremembo ameriškega stališča, nekaj novega popuščanja, čeprav je Humphrey poudaril, da brez primernega znaka od strani Severnega Vietnama na končanje letalskih napadov ni računati.

Na bojiščih zatišje

Vojskovanje v Južnem Vietnamu se nadaljuje, vendar ne s tisto zagrizenostjo in v obsegu kot pred par meseci. Zadnje dni je prišlo do nekaj večjih spopadov v delti Mekonga, kjer so zavezniške čete vdrle v dotlej nemoteno rdeče ozemlje, v okolici Saigona, v A Shau dolini on meji Laosa, južno od Da Nanga in v bližini Demilitarizirane cone. Ameriški težki bombniki B-52 so prvič ta mesec bombardirali zbirališča rdečih tik severno od Demilitarizirane cone.

Ameriški vojaški krogi trdijo, da je prišlo do omejitve vojskovanja v Južnem Vietnamu zato, ker rdeči preurejajo in na novo opremljajo svoje sile za nov, obsežen napad, ki ga pričakujejo koncem avgusta ali v začetku septembra. Tuji vojaški opazovalci priznavajo, da pošiljajo iz Severnega Vietnama pospešeno sveže čete v Južnega, pa pripominjajo, da ostajajo te večinoma na ozemlju, ki je pod nadzorom rdečih in tam utrjujejo rdečo oblast. Pripravljal: naj bi se torej na nastop premirja, ko bo vsaka stran obdržala prostor, ki bo tedaj pod njenim nadzorom.

V Saigonu je predsednik republike Van Thieu ostro grajal tiste, ki se izmikajo vojaški službi, ko se tujci bore za njihovo svobodo. Poudaril je, da je dolžnost Južnih Vietnamcev samih, da branijo svojo svobodo in da čim prej prevzamejo na svoja ramena glavni del te borbe.

—o—

Praga sprejela Tita burno, pa le trezno

PRAGA, ČSR. — Predsednik SFRJ Josip Broz Tito je prišel sem pretekli petek z obsežnim spremstvom, da da čim večji poudarek svoji podpori naprednemu komunističnemu režimu v ČSR, ki se je komaj za silo pomiril z Moskvo in njenimi stalinističnimi podporniki. Pričakalo ga je na tisoče Čehov in ga burno pozdravljalo kot trdnega zaveznika v sili.

Tito sam, pa tudi njegovi gostitelji, so bili v svojih izjavah skrajno preudarni, trezni in umirjeni. Nihče ni maral izzivati Moskve, kajti spor še ni do konca razvozljan in rešen. Moskva in njeni podporniki še vedno lahko sežejo po sili, če pridejo do zaključka, da je to nujno za "varnost" komunističnega bloka.

Tito se je včeraj vrnil domov, v četrtek pa pride sem na uradni obisk predsednik Romunije Ceausescu, ki je prav tako podpiral ČSR in njeno sedanje vodstvo v sporu z Moskvo.

Ni bilo vse zlato, kar se je svetilo na republikanski konvenciji

CLEVELAND, O. — Dogodki malega kalibra so pretekli teden na republikanski konvenciji kar vihrali mimo nas, nismo jim mogli v podrobnostih slediti niti na televiziji, še manj pa v branju časopisnih vesti. Ko je na Miami Beach zopet zavladal mir, lahko mirneje presodimo tudi male dogodke.

Da je Nixon postavil v svojem glavnem govoru "red in mir" kot glavno točko svojega političnega programa in potem dodal še edinost v stranki, je marsikoga zapeljal na hudomušne misli.

Manj kot 10 milj od republikanske konvencijske dvorane so na primer črnski zagrizenci priredili izgrede in nemire, ki so zahtevali najmanj tri smrtne žrtve, koliko je ranjenih, ni bilo mogoče ugotoviti na prvi pogled. Na ulici so se ponavljali prizori, ki jih že poznamo iz vseh nemirov, ki se pri njih čuti, da jih je organizirala preskušena roka, najbrž ne daleč od nove levice. Bilo je dosti streljanja iz zasede, niso manjkale zažigalne bombe, tudi za požare, ropanja in tatvine je bilo poskrbljeno. Na črnski strani je bilo baje okoli 1,000 udeležencev, prevladovala je mladina. Narodna garda in policija sta se že v sredo zvečer potrudili, da hitro vzpostavita red in mir, ki pa ni dolgo trajal. Izgredi so se ponovili v četrtek, ko se je konvencija še nadaljevala. Tudi povod za izgrede je bil tipičen: v sredo zvečer je "črna sila" sklicala zborovanje, ki naj bi bilo začetek demonstracij proti republikanski konvenciji. Neki beli časnikar je s snemalnim aparatom hotel iti na zborovanje, pa je bil pretepen. To je bil povod za izgrede, ki jih je črna sila očitno hotela izzvati. Če ne bi bilo tega povoda, bi bila našla drugega.

Nočemo valiti odgovornosti na nikogar, ker podrobnosti še niso znane. Držalo pa bo, da bodo ti izgredi močno vplivali na črne volivce. Že sedaj jih je bilo malo za republikance, sedaj jih bo še manj.

Vse tudi kaže, da Nixon ni imel sreče z izbiro Agnewa za podpredsedniškega k a n didata. Že konvencija sama ni bila s tem zadovoljna. še manj pa je politična javnost, ki misli, da je Agnew preveč konservativen, da bi ga mogli voliti napredni republikanci. Čisto gotovo ga pa ne bodo volili črni volivci. S tem je padla glavna vrednost Nixonovega podpredsedniškega kandidata: Agnew ne bo mogel zavzeti simpatij, ki jih ima konservativna Amerika že sedaj za kandidaturo Wallacea.

Manj pade v oči tudi pomen Agnewa za republikanske guvernerje. Če je hotel Nixon potolažiti republikanske guvernerje s tem, da bi izbral iz njihovih vrst takega kandidata za podpredsednika, se je uračunal. Kandidat za podpredsednika ne uživa posebnega ugleda med guvernerji. Rockefeller bo poskrbel, da ga bo še manj, ker misli, da mu je Agnew skočil v hrbet in pospešil Nixonovo zmago.

Značilno je tudi, da so demokratje na splošno bolj zadovoljni s kandidaturo Nixon-Agnew kot republikanci. So namreč prepričani, da se jim takih republikanskih tekmecev ni treba preveč bati. Morda je temu stališču primešane nekaj običajne demokratske bahavosti.

Na mešane občutke sta naletela oba republikanska kandidata tudi v mednarodnem tisku. Tuje časopisje ne more razumeti, v čem naj bi obstojal "novi Nixon". Misli pa, da je dosedanji Nixon le slabo dorastel sodobnim ameriškim problemom. Ni pa slabo odjeknila Nixonova kandidatura v Moskvi. Tam so takoj opazili, da je Nixon zavrgel svoj udarni protikomunizem in svoje odnose do komunističnega gibanja začel presojati tudi v luči stvarnosti in ne samo v luči načel.

Zadnje vesti

LOS ANGELES, Calif. — Sinoči je prišlo do hudih izgredov v Wattsu, v katerih je bil en civilist mrtev, 3 policaji in večje število civilistov pa ranjenih. Policija trdi, da je bil napad na njo pripravljen.

PRAGA, ČSR. — Danes pride sem na razgovore W. Ulbricht, vodnik Vzhodne Nemčije. Med tem so bile objavljene nove vojaške vaje v Sovjetski zvezi, na Poljskem in v Vzhodni Nemčiji, kar pomeni brez dvoma obnovo pritiska za ČSR.

TEL AVIV, Izrael. — Tu so objavili danes, da je neko sirijsko letalo priletelo na izraelsko ozemlje in da sta se oba pilota predala izraelskim oblastem.

Iz Clevelanda in okolice

Piknik—

Klub slov. upokojencev na Holmes Avenue ima v sredo, 14. avgusta, piknik na prostorih Društva sv. Jožefa na White Rd. Vsi vabljeni, posebno seveda upokojenci!

Po pismo naj pride—

V uradu AD je pismo za go. Sugar Katico iz Lešče-Ličko v Jugoslaviji, ki ga ji pošta ni mogla dostaviti zaradi pomanjkljivega naslova.

Seja—

Skupne podružnice SŽZ imajo v sredo, ob enih popoldne sejo v St. Clair Recreation Centru na St. Clair Avenue. Vse vabljene!

Glasba Amerike v Severance Center—

Jutri bo v Severance Center ob sedmih zvečer na prostoru okoli srednjega vodometa "pozdrav glasbi Amerike". Nastopil bo Lake Erie Concert Band pod vodstvom S. Roberta Fraserja. Vodstvo celotne prireditve ima Ed Fisher od WJW in program bo v soboto, 17. avgusta, na valovni dolžini 850 ob 6.08 zvečer.

Prijazen obisk—

Pretekli konec tedna so se nudili v Clevelandu na obisku pri številnih sorodnikih in znancih g. John in ga. Marija Kastelic ter hčerka Mary, ki imajo svoj prijeten dom v Willowdale, Ont., Canada. Oglasili so se tudi v uradu Ameriške Domovine in si ogledali tiskarno. G. Kastelic je rodom iz št. Vida pri Stični in lepo pozdravlja vse svoje rojake. Hvala za prijeten in vesel obisk!

Zdravje boljše—

Brata Janez in France Sever, 1064 Addison Rd., ki sta bila dalj časa v bolnišnici, se po povratku domov počutitia boljše. Vsem, ki so se ju v bolezni spomnili s pismi, cvetjem in molitvijo, se prisrčno zahvaljujeta.

Seja—

Podr. št. 25 SŽZ ima nocoj ob sedmih mesečno sejo v šoli sv. Vida. Po seji bo zabava.

Prijeten večer—

V soboto zvečer se je zbralo na povabilo ZDSPB v Baragovem domu blizu 100 rojakov in rojakinj, da presenetijo in pozdravijo za njegov 50. rojstni dan prijatelja, pisatelja in pesnika Karla Mauserja. V zbrano družbo je prišel z ženo go. Mimico, hčerkama go. Heleno in Metko ter z bratom g. Emilom. Slavljenca in zbrane goste je pozdravil g. Jože Melaher, slavljenčevo delo pa je orisal dr. Miha Krek (glej 2. stran AD). Bil je lep in prijeten večer, poln veselega kramljanja in petja. — G. Karlu Mauserju k 50-letnici iskreno čestitamo in želimo, da bi ga Bog ohranil še dolgo trdnega in zdravega v naši sredi!

Namesto venca—

Mr. in Mrs. Anton Strniša, Norwood Rd., sta darovala v spomin pok. Jakoba Resnika $5. za Slovensko kapelo v Washingtonu, D.C.

—o—

CHARLESTON, W. Va. — Od petih preživelih letalsko nesreče potniškega letala pri pristajanju na letališču v okraju Kanawha preteklo soboto so včeraj umrli trije težko ranjeni. Preostala dva sta izven kritičnega stanja. Skupno število mrtvih je tako doseglo 35.

AMERIŠKA DOMOVINA
6117 St. Clair Ave. — HEnderson 1-0628 — Cleveland, Ohio 44103

National and International Circulation

Published daily except Saturdays, Sundays, Holidays and 1st week of July

Manager and Editor: Mary Debevec

NAROČNINA:
Za Združene države:
$16.00 na leto; $8.00 za pol leta; $5.00 za 3 mesece
Za Kanado in deželo izven Združenih držav:
$18.00 na leto; $9.00 za pol leta; $5.50 za 3 mesece
Petkova izdaja $5.00 na leto

SUBSCRIPTION RATES:
United States:
$16.00 per year; $8.00 for 6 months; $5.00 for 3 months
Canada and Foreign Countries:
$18.00 per year; $9.00 for 6 months; $5.50 for 3 months
Friday edition $5.00 for one year

Second Class postage paid at Cleveland, Ohio

83 No. 154 Monday, Aug. 12, 1968

Ob stoletnici prvega slovenskega taboru v Ljutomeru

II.

V letu 1868 sta bila še dva tabora. Dne 6. septembra je bil v Žalcu. Udeležilo se ga je 15,000 ljudi. Med udeleženci so bili tudi Čehi in Hrvati. Predsedoval mu je dr. Vošnjak, govorniki so pa bili dr. Ploj, Razlag, Raič in Zarnik. Na tem taboru so ljudje zahtevali tudi ustanovitev deželne kmetijske šole za Spodnje Štajersko. Za 29. september t. l. je bil napovedan tabor v Bistrici pri Pliberku, toda vlada ga je prepovedala, ker je ravno tedaj zasedal deželni zbor, v Šempasu na Goriškem pa je bil tabor 18. oktobra. Na njem so zahtevali slovensko pravno fakulteto za Ljubljano. Ljudstvo je navdušeno odobravalo zahteve govornikov po zedinitvi vseh Slovencev ter enakopravnosti z drugimi narodi.

Naslednji tabori so bili po slovenskih deželah v letih 1869 in leta 1870, ki je bilo zadnje pravo taborsko leto, ko je začela vlada nastopati proti njim, jih ovirat, dokler jih nazadnje sploh ni prepovedala.

Največji in najmogočnejši je bil tabor v Vižmarjih pri Ljubljani 17. maja 1869. Tudi po številu udeležencev je bil najmogočnejši, saj se ga je udeležilo 30,000 ljudi.

Med vsemi tedanjimi slovenskimi rodoljubi ima za prirejanje taborov največ zaslug dr. Valentin Zarnik, ki je na večini taborov tudi govoril ter zahteval izvedbo slovenskega narodno-političnega programa. Zato je dobil častno oznako "oče slovenskih taborov".

O taborih je dr. Zarnik leta 1868 zapisal v Bleiweissovih Novicah, "da je slovenski narod stopil s tem dejanjem iz čitalniškega radovanja in rajanja prvikrat samostojno na politično polje".

Slovenski zgodovinar dr. Josip Mal je pa v svoji Zgodovini slovenskega naroda pomen slovenskih taborov označil takole:

Taborska doba pomenja prehod iz omejenih trških in mestnih čitalniških krogov na širše samostojno politično torišče. Ne le majhne skupine izobražencev, marveč najširše plasti naroda naj se pritegnejo k aktivnemu političnemu sodelovanju, da bo poudarek tem silnejši in vtis na vlado tem močnejši. Na taborih so govorili in glasovali za združitev vseh slovenskih pokrajin v eno upravno in politično celoto, za narodno enakopravnost v šoli, cerkvi in uradu, razpravljali pa so tudi o narodnem gospodarstvu, zlasti o kmetijstvu. Misel Zedinjene Slovenije, razplamtele po mladini na taborih, je prevzela slednjič tudi omahljive vodilne politične prvake in na ta način proniknila od spodaj v same postavodajne zbore.

Tabori so bili za domači kraj vedno praznični dogodek: kresovi so oznanjali dan narodnih svečanosti in s slavoloki ter s pokanjem topičev so sprejemali tuje udeležence, ki so prihajali med godbo in petjem, z zastavami in na okrašenih vozeh. Vse to je neizmerno vplivalo na množico, dvigalo njih ponos, bodrilo njihov pogum in vnemalo splošno navdušenje.

Po glasovanjih in razpoloženju na taborih se je mogla vlada prepričati, kako puhla je trditev, češ, da ljudstvo ne terja tega, kar zahtevajo njegovi politični voditelji. Tabori so bili tako za široke sloje prebivalstva njegova prava in prva šola o državljanskih in narodnih pravicah, dramili so njegovo zavest, bistrili mu pogled na dejansko stanje izvrševanja ustavnih določil, odkrivali mu krivično postopanje narodno nestrpnega tujega uradništva in vobče zanesli državljansko politično in narodno zavednost v sleherno hišo. Po taborih narodno prebujeni Slovenci so v obmejnih pokrajinah svojim nasprotnikom iztrgali postojanko za postojanko in se narodno, gospodarsko in politično krepili."

Prvi slovenski tabor l. 1868 v Ljutomeru ter vsi ostali tabori, ki so bili na Spodnjem Štajerskem, Kranjskem, Koroškem ter Goriškem l. 1869, 1870 so slovenske narodno-politične zahteve tako močno razširili med ljudstvo, da jih je sprejelo kot splošno narodno zahtevo ter jih potem v sebi ohranjalo in z njimi krepilo svojo narodno odpornost pred potujčevalno in raznarodovalno politiko avstrijskih nemških oblastnikov. Med prvo svetovno vojno jih je strnilo z Majsko deklaracijo ter z njo začelo vsenarodno osvobodilno gibanje, s katerim je dr. Korošec povedel svoj narod iz večstoletnega suženjstva v svobodo. Ta je dobila svoj najmočnejši izraz in potrdilo v prekinitvi vseh zvez z Avstro-Ogrsko monarhijo in z ustanovitvijo prve slovenske narodne vlade oktobra meseca 1918 v Ljubljani ter v svobodni združitvi Slovencev, Hrvatov in Srbov v skupno narodno državo.

To se je zgodilo 50 let po prvem slovenskem taboru v Ljutomeru.

Od tedaj je preteklo novih 50 let in slovenski narodni program, ki so ga tabori razširili v zadnji kot slovenske dežele, še vedno ni uresničen. Še vedno Slovenija ni zedinjena, še vedno Slovenci ne uživajo vseh svoboščin, ki jim kot zrelemu, kulturnemu in delavnemu narodu pripadajo. Glavno odgovornost za to nosi Komunistična partija, ki se je v času druge svetovne vojne v prvi vrsti gnala za to, da bi se polastila oblasti, namesto da bi prvo in glavno skrb posvetila zedinjenju vsega slovenskega ozemlja v Sloveniji, kot je to narodu po Osvobodilni fronti zatrjevala.

BESEDA IZ NARODA

K petdesetletnici pesnika in pisatelja Karla Mauserja

Dr. Tine Debeljak je v letošnjem Zborniku naštel 25 Mauserjevih knjižnih izdaj, ko je za petdesetletnico življenja predstavil slovenski javnosti plodovitega leposlovnega umetnika in enega najmočnejših pospeševalcev kulturnega življenja Slovencev v svetu. Pri tem je moral brž dodati, da je "ostal v neki luknji pod stopnicami" rokopis pesmi, novel in črtic, ki jih je Mauser pisal, ko je bil kmetski delavec v Trbojah, da je preživljal sebe in svoje. Takrat mož ni vedel, za koga piše, vedel pa je, da zapisuje pojave življenja, kakršno je tedaj bilo pod silovitimi udarci komunističnih kopit, in je moral skriti svoj zaklad v neki luknji pod stopnicami. Opravil je to tako temeljito, da tisti del njegovih nihče več ni nikdar našel. Poleg tega dr. Tine Debeljak prav pripominja, da je še nešteto krajših posamičnih del v poeziji in prozi, ki jih je Mauser napisal ali še v domovini, ali v avstrijskih begunskih taboriščih ali v teh zadnjih letih v Ameriki, del, ki so bila objavljena, pa ne izdana v posebnih knjižnih izdajah, čeprav so med njimi pravi literarni dragulji. Teh je veliko, bi rekli nešteto, ker nihče ne ve koliko. Še Mauser sam jih ne more niti poimenovati niti prešteti. Naj omenim samo tisto značilno mično povest slovenskih usmiljenk, ki je izhajala kaki dve leti v mesečniku Ave Maria pod naslovom "Razdrto gnezdo". Ker ni izšla v posebni knjižni izdaji, je Tine Debeljak ne omenja, dasi je sama zase pomembno literarno zgodovinsko delo, izviren in edinstven popis bolečin, ki jih je povzročila komunistična revolucija s svojimi vbodi za samostansko zidovje in svojim rušenjem teh središč molitve in dobrodelnosti. Tudi to je Mauserjeva značilnost: Kar ustvarjal je in dajal in mu niti na misel ni prišlo, da zi zato kaj dobil. Pisal je in polnil kolone, pa niti shranjeval ni del, da bi jih morda kdaj še posebej izdajal. Recimo skromno: 25 knjižnih izdaj in na stotine posamičnih dragocenih prispevkov slovenski literarni kulturi sestavlja Mauserjev umetniški venec ali pušeljc za 50-letnico življenja. 11. avgusta 1918 je bil rojen v Zagoricah pri Bledu.

Tudi za posebno nadarjenega človeka, ki lahko in hitro piše, bi to bil izredno močan uspeh, tudi če bi bil 50 let življenja posvetil samo pisanju. Res da je priden, kot da živi za stavo in tekmo. Mudi se mu, kot da se vedno boji, da bo nekaj zamudil, nekaj dobrega opustil in mu bo žal, da ni vsake minute izkoristil. Pa vendar ga je moral spremljati čudoviti blagoslov, da je toliko zmogel. Treba je upoštevati, da je v teh 50 letih komaj nekaj mesecev živel v takih razmerah, ki so bile primerne njegovim sposobnostim in nagnjenju. Mislim na tiste mesece, ko je delal za Katoliško Tiskovno Društvo v Ljubljani. V vsem ostalem življenju so moža razmere stiskale in neusmiljeno premetavale, dokler ni v Ameriki kot begunec prišel do sorazmerne ustaljenosti kot tovarniški delavec. S koso in motiko, krampom in lopato in z brušenjem svedrov je Mauser sleherni delovni dan delal in služil za vzdrževanje. Za snovanje in oblikovanje svojih knjižnih darov mu je ostal takozvani prosti čas, ki zanj nikdar ni bil prost. Med često težko hojo na delo, sredi družinskih skrbi in stisk, v preganjanju in iskanju novih prijemov za jutrišnji dan je snoval in oblikoval. Za pisalno mizo mu je bil nekaj let begunski zaboj, noči je spremenil v delovnike pisanja ob leščerbi in sveči v begunski baraki.

Karel Mauser

Mauser ustvarja neprestano: med svojimi na gorenjskih poljih, med vlago in navlako v blatni "Sibiriji" tam na Barju, med koroškimi kramparji, med nami ali v mednarodni družbi železarskih delavcev v tovarni, mu oči iščejo potez in podob, ušesa love značilnost izraza bolečine in veselja. Povsod in vselej mu duh oblikuje podobe in dejanja, povsod pobira značilnosti življenja, da jih presaja in riše na podobe svojih likov. Iz dejanskih razmer življenja Mauser piše. Piše, da drugim daje, kar je lepega in koristnega doseglo njegovo dušo. Umetničenje mu je odvratno in tuje. Ljubi pristno, naravno. To zajame v svojih posebnih prijemih in podaja v izvirnih lepotah. Morda zavist, morda ozkost mu je dala vzdevek "Večerničar". On ga je sprejel kot častni naslov. Da, "za Večernice sem začel pisati, ker sem videl potrebo," je razložil, "živo, splošno, ljudsko potrebo." Večernice so bolj kot katerakoli druga knjižna izdaja na široko budile med slovenskim ljudstvom veselje do branja, zanimanje za tisk, željo po splošni in posebni izobrazbi. Tako so vodile slovenske rodove zadnjih desetletij v nagel in čudovito lep napredek, ki mu kar težko najdeš kaj podobnega. V Večernicah je pisatelj človeške plemenitosti, preproste dobrosrčnosti imel sredstvo najuspešnejšega vplivanja na ljudsko dušo. S te strani je Mauser ostal ponosen Večerničar v vseh svojih delih. Če je pa potrebno kako zunanje znamenje veličine in resnične vrednosti, je prav gotovo zanesljivo dejstvo, da je že v zgodnjih letih doživel, da so nekatera njegovih del prešla v mednarodno literaturo, eno celo v ponovnih izdajah v tujih jezikih in med tujimi narodi osvojila množice bravcev. Za pisatelja, ki dela v enem najbolj maloštevilnih jezikov na svetu in živi poleg tega v begunstvu izven domovine, ki mu torej manjka vsaka opora "v zaledju", je to dejstvo najčistejše priznanje.

Mislim, da bo Mauserju najbolj všeč, če se ob 50-letnici Bogu zahvalimo prav posebej še zato, da ga je poslal v politično emigracijo. On ni mislil iti. Preveč je bil z vsemi koreninami v naši domači zemlji, da bi jo zapustil prostovoljno. Po vojski je ostal doma in se mislil boriti z razmerami. Pa se je zgodilo, da so se komunisti hoteli znebiti na vsak način njegovega očeta, ki ga niso mogli, ker je bil nekdaj orožnik. Ker je bil oče star in onemogel, so naložili še sina in njegove in vse poslali čez mejo. S tem so ga poslali v svobodo in v dosegljivo bližino skromne, pa vendar tako lepe zvrsti slovenskega tiska v svobodnem zdomstvu. Le zamislimo si, kako siromašna bi bila danes svobodna slovenska književnost brez Mauserjevih del. Koliko smo bogatejši politični emigranti samo zato, ker je na policah trajen spomenik mučeniške dobe Slovencev: trilogija "Ljudje pod bičem". Prav nič ne dvomim, da bi bil Mauser, če bi bil v teh razmerah v domovini ostal, molčal kot riba ali pa bi kvečjemu pisal za "skrito luknjo pod stopnicami". Upornost je namreč njegova značilna poteza. Upornost vsemu, kar se mu zdi napak. V komunističnem neredu kulturni delavec Mauserjevih kvalitet in nazorov nima mesta. Zato pravim: Hvala Bogu, da so ga komunisti poslali v svobodo.

Slovenci v svobodnem zdomstvu vemo, da nam je Mauser še znatno več kot le priznan in priljubljen pesnik in pisatelj. Zgleden lik ljudskega garača je, moža, ki bi rad bil vsem vse in po tem svojem hrepenenju naravnava svoja prizadevanja.

Komaj je prišel v Cleveland, tedaj z družino še ves reven in ubog, je že sedel v pisarni Lige Katoliških Slovenskih Amerikancev in delal za novoodhajajoče. Nekaj let je svoj prosti čas prebil tam v iskanju strehe, zaposlitve, v oskrbovanju drugih, vseh, ki je zanje zvedel in videl, da nimajo, kamor bi glavo položili. Slovenskemu odru in dramatičnemu društvu Lilija sta pomagala oba z ženo Mimico. Skoraj ni ne skupine, ne prireditve povojnih naseljencev v Clevelandu, ki bi ji Mauser ne napisal kaj priložnostnega, jo podprl in prispeval k organizaciji programov in udeležbe. V zadnjih letih je zlasti viden kot predsednik Zveze društev protikomunističnih društev. Nehvaležen posel, ki ga je prevzel v čisti želji, da bi omilil, če ne v toplini dobrote raztopil skupinarske spore in združil članstvo na osnovi ustanovnih namenov in idealov. Dasi so nasprotujoče razmere včasih čudno trdovratne, tudi njemu dobre volje ne zmanjka.

Posebno plodno in koristno je Mauserjevo delo v Ameriški Domovini. Rekli smo že, da piše v skoro vse tiskovne ustanove v svobodnem zdomstvu. Mohorjeva družba v Celovcu, Zbornik in tednik Svobodna Slovenija, Slovenska Kulturna Akcija, mesečnika Ave Maria in Božja Beseda in še mnogi drugi ga imajo med svojimi rednimi sodelavci. Z Ameriško Domovino pa je povezan od prvega dne, ko je prišel v Cleveland. S pokojnim Jakom Debevcem sta postala prijatelja, še predno sta se srečala. Ko je v dnevu enega najhujših snežnih zametov Mauser z družino prišel v Cleveland, mu je pokojni urednik in lastnik bil brž pri roki kot prijatelj prijatelju. Od tistega prvega dne je Mauser v Ameriški Domovini ves domač. V uvodnikih in drugih kolonah se oglasi, kadar je treba, da podpre kako skupno delavnost ali da se sliši jasna beseda, kleno navodilo v spornih ali zapletenih zadevah in vprašanjih. Vse ga rado bere. Naj z njim kdo soglaša ali pa ne, vsak bere njegove sestavke s posebnim zanimanem in užitkom. Kot tak glasnik je Karl Mauser skupnosti prav tako važen, koristen in potreben, kot kadar kot literat-umetnik slavi slovensko ime.

50-letnico življenja in dela slavimo z zahvalo Bogu in njemu. Krepkega orača slovenskega napredka, enega najmočnejših pričevalcev slovenske krščanske obrambe pred komunističnim nasiljem, umetnika slovenske preproščine, dejanske ljubezni in božjega življenja v nas in med nami naj Bog poplača in ohrani.

Dr. Miha Krek

Malo novic poročevalke Triglava

CLEVELAND, O. — V soboto, 3. avgusta, zjutraj smo se podali moj mož, moj sin z ženo in jaz na obisk in ogled velemesta Toronto v Kanadi. S tem smo vrnili obisk Albinu in Jožici Peternel. Albin je rodom iz Žiri na Gorenjskem, po domače Mauserjev. Njegov brat Jože Peternel je namreč poročen v Žireh z mojo nečakinjo Anico, roj. Bogataj. On je poznan kot umetnik in samouk barvnih slik, katere res lepo izdeluje in jih tudi razstavlja po slovenskih mestih.

Naša pot v Toronto je bila zelo lepa in prijetna, obisk pri Peternelovih pa nepozabno prisrčen. Ljubeznivo so nas sprejeli in nam zelo postregli. Bili smo tudi na pikniku v "Holiday Garden", kjer je igral vesele polke orkester "Pastirček". Tam smo srečali tudi Žirovce in več drugih znancev in prijateljev. V nedeljo smo šli k sv. maši v cerkev "Brezmadežne s čudodelno svetinjo", kjer je za župnika č. g. Janez Kopač CM, za kaplana pa č. g. Ivan Jan CM.

To je bilo prvič, da smo prisostvovali slovenskemu bogoslužju. Vse je bilo v slovenščini, jaz sem kar posnemala cerkvene melodije in res je bilo lepo. Cerkev je nova, zelo lepa in je last Slovencev.

V teh par dneh, ko smo bili v Kanadi, smo veliko prevozili. Ceste so krasne, v nekaterih krajih imajo po dvanajst linij, kot na primer v Garden Ex Way — Don Valley Park Way in 401.

Toronto je veliko mesto. Dobro smo si ga ogledali in prav lepa hvala Albinu Peternelu, ki je šofiral. V ponedeljek, 5. avgusta, je bil v Kanadi praznik Civic Day. Ogledali smo si novo mestno hišo, od zunaj zelo krasno. Mesto Toronto ima veliko krasnih parkov, nasejenih z rožami in zelenjem, kar napravi lep vtis na obiskovalce.

Srečno smo se vrnili in dejali: res, povsod je lepo, doma pa najlepše. To je že star pregovor, ki pa še vedno drži. Torontski Slovenci pošiljajo pozdrave vsem clevelandskim rojakom. Zelo pogrešajo pošto, ker pošta že toliko časa stavka. Nekdo mi je rekel: pisal sem ženi v Slovenijo, ki je tam na obisku, pa sem moral odnesti pismo v Buffalo na pošto. Tudi jaz sem vzela s seboj nekaj njihove pošte, da sem jo oddala tu v Clevelandu. Upamo, da bo stavke poštarjev kmalu konec in da bo Kanada, kjer imamo skoro vsi sorodnike in znance, vzpostavila pisemsko zvezo s svetom.

Sedaj pa še nekaj iz Clevelanda. V soboto, 24. avgusta, se bo poročil Joseph J. Pultz, sin našega pevca Josepha Pultza iz 4358 W. 61 St. Iskreno čestitamo!

Pevci Triglava! Ali se zavedate, da bo september kmalu tu in da se bodo naše pevske vaje zopet začele? Pridobite kaj novih pevcev.

Prav lepe pozdrave vsem!

Anna Jesenko

Lepo je bilo v rojstnem kraju

BRIDGEPORT, Conn. — Po šestih tednih bivanja v rojstni domovini so se srečno vrnili domov v Ameriko T. Zelics, T. Raščan, M. Teleško in A. Csakany. Vedo povedati veliko lepega: vožnja z letalom je bila zelo prijetna in udobna. Lepo so jih sprejeli na letališču, kjer so jih pričakali svojci in znanci. Potem so se peljali z avtom skozi prelepe kraje Slovenije v Prekmurje.

Prekmurska ravnina jih je pozdravila z valujočimi zrelimi žitnimi polji. Iz Prekmurja so nato obiskovali razne kraje Slovenije in Hrvaške. T. Raščan in njena sestra sta romali k Mariji Bistrički v Hrvaškem Zagorju. M. Teleško in T. Zelicz sta obiskala Ljubljano in si ogledali tudi cerkev sv. Marije Terezije D.J. na Kodeljevem, kjer je nov, lep oltar. Narejen je po načrtih arhitekta prof. Valentičiča. Postojnska jama jim bo ostala v prelepem spominu. Se jo res splača iti pogledat.

T. Raščan pripoveduje, da žanjejo in mlatijo kot pred 50 leti — vse ročno: košnja, branje in vezanje.

Doživeli so veliko lepega ter resničnega in se vsem zahvaljujejo za gostoljubje in postrežbo, Kollandrovi potniški pisarni pa za lepo organizacijo potovanja.

Vsem hvala in pozdrav!

J. Horvat

Triglav v Milwaukee vabi na vrtno veselico

MILWAUKEE, Wis. — Poletje se približuje koncu in s tem tudi pikniki v prosti naravi, zato je prav, da izrabimo zadnje prilike in se podamo na kraj, kjer si človek sprosti duha in telo.

Vse, kar si poželiš, to te čaka če prideš v nedeljo, 18. avgusta, v Triglav Park, kjer se bodo zbrali člani, prijatelji in znanci in preživeli prijeten dan v hladni senci košatih hrastov ob mrzli pijači, dobri jedači, petju, plesu in veselem pomenku, katerega smo vsi tako potrebni. Tudi balinarji bodo prišli na svoj račun.

Posebnost tega piknika je sv. maša, ki se bo začela ob 11. uri dop. in je zelo pripravna za vse tiste, ki pridejo od drugod. Takoj po sv. maši bo pripravljeno dobro kosilo. Ob 2. uri popoldne se bodo začele tekme v odbojki med mladinskim odsekom Lige iz Chicaga in našo mladino. To bo že četrto srečanje v odbojki in tekmovanje je zelo zanimivo, ker so moštva precej izenačena. Stanje tekmovanja do sedaj je 2:1 v korist Triglava pri fantih in dekletih. Letos pa Chicago upa na izenačenje. To je zelo koristno srečanje, ker druži slovensko skupnost Chicaga z nami v Milwaukeeju in želimo, da bi tako ostalo še v bodoče.

Torej ne pozabite na sv. mašo, ki se bo začela ob 11. uri in na veselo svidenje v nedeljo, 18. avgusta, v Triglav Parku!

Odbor

IZ NAŠIH VRST

Cleveland, O. — Pozdravljeni vsi pri Ameriški Domovini! Priloženo Vam pošiljam ček v znesku $16.00 za celoletno naročnino. Ameriška Domovina mi ugaja, saj nam prinaša raznovrstno lepo branje. Jaz zelo rada čitam dopise rojakov. Žalibog je teh bolj malo.

Želim Vam obilo uspeha in prav lepo pozdravljam Mrs. Debevec, uredništvo in upravo ter vse osobje Ameriške Domovine.

Naročnica

Mary Kresevic

Euclid, O. — Predragi! Naročnina za Ameriško Domovino mi poteče 15. avgusta. Da ne bom prepozen, pošiljam ček za celoletno naročnino. Devetnajst let sem že naročnik Ameriške Domovine, od prvega začetka, ko sem prišel v Ameriko, pa kar ne morem ostati brez edinega slovenskega dnevnika. Čeprav sem star že 84 let, jo še vedno rad berem, saj angleško itak ne znam.

Vas najlepše pozdravljam in ostajam Vaš zvesti naročnik

Jože Stepec

Veliko opravil

Pri izdelavi povprečne žepne ure je potrebnih blizu 4000 raznih opravil.

F. S. FINŽGAR:

MIRNA POTA

"Prav vsega še ne. Večino pač. Saj mnogo lepega berem, a k Prešernu se vnovič vračam. Nikoli ni zares dobran. Vedno je lep in vedno nov. — Oprostite, prej sva se menila o Karenini. Zakaj plane sirota pod vlak? Meni je to nerazumljivo, prav tako mi je nerazumljivo o Puškinu, da pade — tak duh! — v dvoboju. Ne, ne, vse to so zablode človeštva, zoper katere je potreben neizprosen boj vseh pametnih in poštenih ljudi." Irma se je razvnela.

"Imate čisto prav. Toda ne prezrite, da je človeško življenje nedoumljivo čudno zapleteno in da so naša srca brezdanje brezno, ob katerem ves naš hladni razum obtiči in si odgovarja: ignoramus — ne umemo. Kar je temu jasno kot beli dan, je onemu nepredirna tema. Taki smo."

"Ta razlaga mi ni tuja. A ne morem se otresti prepričanja, da iz takih zmot, nesreč in zablod more oteti in rešiti—samo roka tistega, ki nas ljubi brez senčice samopridnosti — in to je božja roka. Seveda, če se je človek hoče oprijeti. To ni suh nauk, to je moje prepričanje, moje duhovno doživetje." Irma je zardela in povesila oči. Ko je Rudi umolknil, jih je dvignila in se zazrla vanj. Ko še ni mogel do besede, se mu je ljubo nasmehnila in rekla: "Niste slutili, jeli, da sem taka? Dolila je kave Rudiju in sebi, dvignila skodelico in rekla: "Živela svoboda prepričanja!"

Rudi je srknil kavo, nato poiskal njena roko in jo poljubil.

"Pa še drugič kaj," ga je proseče pogledala.

"Kako rad," je bolj vzdihnil, kot rekel.

Potem so se prisrčno poslovili.

VI

Blizu polnoči je bilo, ko je Rudi stopil na ulico. Zoper vso navado kljub pozni uri ni šel domov. Zahodil je brez namena po mirnem mestu. Razen nekaj zakasnelih gostilniških gostov, ki so poskušali peti, ni srečal nikogar. Noč je bila nenavadno svetla ob polni luni. Hodil je in hodil, dokler se ni znašel v drevoredu pri klopci. Sesedel se je nanjo, se oprl s komolci na kolena in stisnil glavo med dlani. Po vseh žilicah mu je mrgolelo: Irma, Irma. Imel je občutek velike sreče in prijetnega nemira. Začel je premišljevati večer pri Strgarjevih. Skušal je biti strogo stvaren, kakor bi preudarjal zapleteno pravdo. Presojal je Strgarja, mater, Zoro in se najdlje pomudil pri Irmi. Vsak član družine je bil čisto svoj, a vsak mu je bil všeč. Nobene ponarejenosti ni našel, nič laži, tudi netečnega prilizovanja ne. Vse je hitro pretehtal, potem se je ustavil pri Irmi. Skušal je biti tudi ob njej strog in stvaren sodnik. Vsakega njenega stavka se je spomnil. Toda nad vso strogo stvarnostjo je sodilo nemirno srce. Koliko mladih in lepih deklet je že videl, se z njimi tudi pogovarjal — a Irma ni bila nobena. Drugi dan je bil komaj hladen in medel spominanje. Irma pa je vplivala nanj, da je je bil ves poln. Njen mir, udržana resnoba, razgledanost in izobraženost — a nad vse njene oči, njeni pogledi, ki jih je želel, a se jim kakor v strahu umikal. "Prav usodno mi je namenjena," si je polglasno rekel in dvignil glavo z dlani. Pomislil je hipoma tudi na vse, kar je pri Strgarjevih opazil med večerjo in ob pogovorih. A to ga je bolj vznemirilo, nego razveselilo. Ljudje in še Strgarjevi sami poreko, zamikala ga je dota. Razjezilo ga je, da je hitro vstal in se napotil domov. "Zakaj ni Irma navadna, plačana uradnica? Še ta teden bi jo prosil za snidenje in obenem za roko. Prepričan sem, da je ona zame od vekomaj že določena. A potrpeti moram, da se razreši, ne da bi bil na meni madež sebičnosti."

Rudi je legel in prebil do jutra v nemirnih sanjah.

Ko je dr. Slak po večerji samoten taval po mestu, je bila pri Strgarjevih luč še v dveh sobah. Strgar in žena sta se pogovarjala o doktorju Rudiju. Strgarica je bila vsa navdušena zanj. Strgar ga je ocenjeval in hvalil. Gospodarska žena je takoj začela po svoje: "Ta mladi gospod je že tak, da bi bil kar pravšen za eno naših dveh. Boljšega moža bi ne dobila nikjer." — Strgar je bil bolj podjetnih misin je ugovarjal:

"Res je tako pravšen, da mu ga ni zlepa para. Toda, samo uradnik je. Kaj bi s samo učenostjo in pičlo plačo? Pri nas smo že razvajeni in dekleti še posebno. Ničesar ne pogrešata. Uradniškim otrokom gre pa rado večkrat zelo tesno."

"I, saj bo napredoval. In če uradniški otroci nimajo vsega na trbos, nič ne de. Varčni so v življenju."

"Glej, ljuba moja, še nekaj je. Naši dve sta se popolnoma izurili v trgovskih opravilih. Zato bi bili tudi v zakonu trgovskemu možu v veliko oporo. Pred tednom je bil pri meni veletrgovec Šolič in je občudoval mojo pisarno. Ta ima sina in je takoj ciknil na eno izmed naših."

"Kaj?" je bila žena kar huda. "Šoličev? Temu naj bi bila moja hči za ženo? Ali si slep?"

"Ne jezi se. Saj še ni prišel snubit! Lahko noč!" Ugasnil je luč.

Tudi hčerki sta se še pogovarjali. Irma je bila bolj zamišljena in je odgovarjala Zori na kratko. Pogovor je zaključila Zora: "Tebi je všeč. Le imej ga. Zame je premalo živ in premoder. Takega ne maram."

Rudiju se je vlekel teden kakor lena megla, ki se ovija gore in se ne premakne. Še nerešenih sodnih opravkov je bil vesel, da so vsaj nekoliko izpodrinili misli na Irmo. Popoldne je zahajal brat na klopco. A ni bilo branje, ki ga je vabilo; prav nič si ni tajil, da hodi le njo čakat. Nazadnje ga je že spravljalo to pričakovanje v nejevoljo. Čeprav se je nameril, da se vrne domov mimo Strgarjeve hiše, je ta namen trmoglavo odklonil. Zamrmral je iz Prešerna: "Če me skuša, nič ne de, če ljubi druz'ga —" Ni izrekel vrstice do konca. Po svoje si je izmislil: "Pravico ima. Jaz se ne bom vojskoval ne z njo in ne z njenim. Saj ni edina na svetu." — S takim razsodkom je šel proti domu, a je vendar grenko občutil, da je tak sklep suh papir, ne pa živo življenje.

Ko je prišel domov, se je domislil, da v nedeljo popoldne ni pisal mami. Bila sta domenjena, da ji vsake nedelje sporoči, kako mu gre, ali je zdrav, ali kaj potrebuje. Rudi je obljubo zvesto držal, to nedeljo pa jo je pozabil. Pokesal se je. Segel je po pisemskem papirju in zazdelo se mu je kakor nalašč, da je pozabil. Druge krati je premišljal, kaj bi napisal, da bi bila bolj vesela, da bi jo bolj zanimalo. To pot mu je dala večerja pri Strgarjevih snovi celo preveč. Začel je pripovedovati vsakdanjosti, prazen drobiž, ki je preskrbno mamico le zanimal. Tako pisati, kakor je pisarila ona njemu, seveda ni znal. Iznajdljiva je bila za čuda. O vsem sorodstvu je vedela vsako stvarco, o možu, da je bil ves teden slabe volje ob težkem delu za neko novo uradno naredbo in povrhu še nahoden, ker je ni ubogal, da bi bil oblekel gorkejšo suknjo. —

(Dalje prihodnjič)

Zakaj ima v Jugoslaviji vsa leta po vojni luksus prednost pred proizvodnjo?

Neki Lojze Jakopič sprašuje 14. julija letos v "Nenedlji", listu, ki izhaja v Ljubljani: Zakaj takoj strah, če ima kmet novo kosilnico ali celo traktor, nobenega strahu pa ni pred meščanom, ki ima hišo, dva weekenda in najmodernejši avtomobil? Takole piše:

Meščani radi zelo hitro vse pozabimo. Pozabimo, kaj je bilo včeraj, in celo, kaj se je zgodilo že danes zjutraj. Iz dveh razlogov: zaradi hitrega tempa življenja, pa zaradi našega oportunizma. Čisto nekaj drugače je to s kmetom. Ta ne pozabi zlepa ničesar. Od štirih zjutraj, ko začne z delom v hlevu in na polju, pa do desetih zvečer, ko z delom preneha, večji del sam ali v dvoje, ima čas premišljevati. Premišljuje, ugotavlja, primerja in sprašuje. Odgovorov na vse nikdar ne dobi.

Na primer moj znanec kmet, ki sem ga obiskal pred dnevi. Zložil je pred mano fascikel dokumentov, pa sva začela razgovor.

Odločba obnovitvene zadruge, ki znancu kmetu dodeljuje toliko potrebne opeke, apna, cementa, lesa in železa. — Na podlagi te odločbe je leta 1946 kmet dobil potreben gradbeni material, da si je obnovil gospodarsko poslopje in samo na pol stanovanjsko hišo. Samo na pol, ker so v tistem času bile v državi še večje potrebe! — Odločbo agrarne reforme, po kateri je kmet dobil dve njivi, eno graščinsko, eno farovško. S tem si je moj znanec kmet pridobil nove zemlje, da je postal srednjemočen. To so bile kmetove svetle odločbe. Vstavil jih je v rom in za steklo na tako vidno mesto, kot stavljajo pohvaljeni vinogradniki, živinorejci ali sadjarji svoje diplome z razstav ali uradnega ocenjevanja.

Potem je znanec kmet razložil pred mene cel kup žalostnih odločb: o obvezni oddaji živine, pšenice, krompirja, o obvezni sečnji gozdov, o davkih. Davkih, ki so vsako leto močneje posegli v kmetovo gospodarstvo, davkih na zemljo, na katastrski dohodek, na živino, na vozove, na kmetijsko orodje, na stroje, čeprav skromne, obveznem zdravstvenem zavarovanju, obveznem zavarovanju kmetijskih posevkov in živine, o dajatvah za mlečno kontrolo, rodovniško službo itd. itd.

Moj znanec kmet je dober, umen gospodar, ki vodi skromno knjigovodstvo. Lansko leto na primer, za leto 1967, je ob dobri letini imel takšen čisti dohodek, da mu je pri sedemčlanski družini prišlo 72,000 S-din na osebo. Letno, ne mesečno. Potem, ko je poravnal vse obveznosti in si dokupil tudi mali traktorček, pa motorno kosilnico. Dveletna investicija sicer, toda zapopadena v bilanci za leto 1967.

Ta moj znanec kmet pa je lani sredi poletja dobil sosede. Meščane. Trije so si sredi bivših zadružnih sadovnjakov, ki so bili pripravljeni na plantažen način, postavili lepe zidane weekende. Weekende s terasami in z zidanicami v kleti. Na zunaj weekendi izgledajo resda kot skromne, počitniške hišice. Toda barvna fotografija bi pokazala vso pestrost in bogastvo notranje opreme, ki je bila predvsem nabavljena v Trstu, v Benetkah in v tujih mestih. Nabavljena za devize. Sicer, baje, prihranjene od službenih potovanj ali kako drugače. V to se moj kmet ne spušča. Zanimivo je to, v kar se spušča.

Trije bogati meščani, ki so si postavili v nekdanjim zadružnem sadovnjaku weekende, so se nenadoma preko noči prvič po vojni začeli zanimati za kmečko vprašanje. Začeli so se pogovarjati s kmeti v svoji okolici. In sicer zato, da pri njih lahko kupijo jajca, dobijo mleko, domače pristno vino, salamo in klobase, pa zato, da domačini popazijo na njihove počitniške hišice v času njihove odsotnosti. V zameno za te usluge, ki jih meščani sicer plačajo, pa je vas dobila boljšo cesto, vodovod, pa tudi električni tok ni tolikokrat prekinjen, kot je bil prejšnja leta. To je vpliv teh gospodarjev weekendov.

Moj znanec kmet ima notranje težave. Ne iz zavisti in nevoščljivosti, ampak težave, kakršne ima večina preprostih in delovnih občanov. In sicer: Ali je življenje v mestih res tako težko in nemogoče, da si ljudje samo z weekendi lahko še lajšajo življenje in ga podaljšujejo, si ga sladijo? Ali je v teh weekendih še kaj drugega? Če ne bi šlo ravno za iste ljudi, ki so še pred 15 leti, ne da bi trenili z očmi, podpisovali iste odločbe, ki mi jih je kmet kazal in ki so ne da bi trenil z očmi, pristajali na arondacije, odvzem zemlje, na agrominimume, na odvzem gozdov, pristajali celo na to, naj bi se hribovske vasi izpraznile itd. itd. Taisti ljudje sedaj beže iz istih mest nazaj v hribe, v katerih si postavljajo počitniške hišice, ki niso hišice, ampak marsikje velike vile.

Pa tudi vse to moj znanec kmet do neke mere razume. Če je ta hišica postavljena z denarjem, ki ga je meščan — zdravnik, inženir, profesor, tehnik, direktor ali kdorkoli, zaslužil s svojim delom. Namesto, da bi denar zapil, si je postavil weekend hišico in si v njej preko sobote in nedelje in v času letnega dopusta pridobiva novih moči za nov delovni dan. On in njegova ožja družina. Čeprav je kanec grenkega ob tem ugotavljanju, kajti 20 let po zadnji vojni taisti moj znanec kmet in vsi njegovi za prigaran in prihranjen denar, za dinar v roki, ne za dinar na kredit, niso mogli dobiti za dograditev med vojno požgane hiše, pa za modernizacijo svojega kmetijskega gospodarstva ne cementa, ne železa, še pred leti ne niti najosnovnejšega kmetijskega orodja, kaj šele modernih kmetijskih strojev.

Trije tovariši, sosedi mojega znanca kmeta, pa so si weekende postavili s krediti pod zelo ugodnimi pogoji. Potem, ko so v mestu skoraj zastonj dobili stanovanja v svojih ustanovah. Iz mesta do počitniških hišic se vozijo z mercedesi, peugeoti in alfaromei.

Koliko plačajo za ta luksus? Kmet, moj znanec, ve povedati, da je obdavčeno vsako kolo na njegovem vprežnem vozilu, vsak elektromotor posebej, ki ga potrebuje v gospodarstvu. Elektromotor potrebuje tako, kot trije njegovi sosedje v mestu svoje nalivno pero. Pa njihovo nalivno pero ni obdavčeno, vprežni voz in elektromotor pa sta obdavčena. Če kmet reče: "Krava mi daje 8 litrov mleka," mu nihče ne verjame. Davka bo plačal za 10 ali 12 litrov. Če pa njegov sosed reče: "Nisem imel več dohodkov v letu 1967 kot 2 milijona starih dinarjev," mu vsi verjamejo. Nihče mu ne bo šel meriti, koliko mleka mu je doteklo skozi žiro račun.

Pa tudi do tukaj je še vse razumljivo, še vse opravičljivo in še vse na mestu in še vse po predpisih. Toda . . .

Od Ankarana do Umaga, pa po pobočjih prelepe Poljanske in Selške doline, po pobočjih Gorjancev, pohorskih hribov in na obalah slovenskih jezer so zgrajene počitniške hišice, ki jih lahko marsikatere od njih imenujemo luksusne vile. Zgrajene so s krediti pod zelo ugodnimi pogoji, pa ne z namenom, da bi v teh počitniških hišicah lastnik v času oddiha in počitka nabiral svoje moči, da bi se v teh hišicah njegova ožja družina razveseljevala ali kakorkoli drugače uživala, ampak so te počitniške hišice prava gostinsko-turistična obrt. Obrt v domačem in obrt v tujem turizmu. Od 15 do 30 dolarjev plačujejo tujci dnevno za najem weekendov ob morju. ob Krki, ob Bohinjskem jezeru, v bližini Bleda, na Pohorju, v Poljanski in Selški dolini itd. Lastniki teh počitniških hišic in njihove družine pa v času svojega koriščenja letnega dopusta preživljajo svoj letni dopust pri svojcih nekje na kmetih ali zopet na privilegiran način kje v družbenih obratih. In namesto, da bi lastniki weekendov, ki dopust preživljajo v počitniških domovih svojih kolektivov in ne v svojih počitniških hišicah, uživali na soncu, v morju in v naravi, dnevno preštevajo, koliko dolarjev so iztržili za svojo hišico. Tisto hišico, ki jo skromno imenujejo weekend, ki so jo zgradili ali s priviligiranimi krediti ali z materialom ali kako drugače. Zelo malo jih je, ki so si weekend zgradili s prihranki in z dohodki svojih rok. Tem mir in vse priznanje!

In to poglavitno, najpomembnejše, kar sva razpravljala z mojim znancem kmetom, je sledeče: Zakaj ima v naši državi vsa leta po vojni luksus prednost pred proizvodnjo? Investicije za luksus pred investicijami za razširjeno reprodukcijo? Zakaj takoj bojazen, če ima kmet novo kosilnico ali celo traktor, nobenega strahu pa ni pred meščanom, ki ima hišo, dva weekenda in najmodernejši avtomobil. Je na dlani, da kmetova kosilnica rodi novo vrednost, meščanov peugeot pa prav nobene. Razen izgube v primeru prometne nesreče.

In za konec predlog:

Ne, da bi lovili čarovnice, pa morebiti začeli boj proti weekendom, toda pravična obdavčitev weekendov kot luksusa bi bila na mestu. Pa obdavčitev tistih počitniških hiš, ki služijo lastnikom kot vir dohodkov, občutno obdavčitev po dohodkih.

Samo to in nič drugega. Za vse enake pravice, za vse enaki pogoji!

Republikanski voditelj Bliss postavljen pred nove, težke naloge

CLEVELAND, O. — Republikanski glavni strankin voditelj Bliss ni ravno preveč zadovoljen s potekom republikanske konvencije, čepraj je tam dosegel lepe uspehe. Posrečilo se mu je na primer, da je močno omejil politično zgovornost in tako preprečil mnogo trenj, napadov, očitanj. Na konvenciji ni bilo nobenih žolčnih osebnih obračunavanj, dolgoveznih debat o volivni platformi, nobene razprodaje novih idej, ki ne bi bile verjetno nove, itd.

Vse to mu je pomagalo, da je dosegel glavni cilj: več edinosti v stranki. Seveda ni mogel zarteti raznih struj, toda prisilil jih je vsaj, da so molčale, kadar se jim je ponudila prilika za medsebojne prepire.

Če je pa Bliss izvrstno obvladal tehniko konvencije, ni mogel dosti napraviti na političnem polju. Tam seveda niso tekmeci krotili svojih čustev vsaj za kulisami. Pa tudi predsedniški kandidatje so delali nepričakovane korake. Bliss je pa mož prakse, ve, da se bo razburjenje hitro poleglo, ostala bosta pa seveda slaba volja in slabo razpoloženje med tistimi, ki so na konvenciji morali pokopati svoje ambicije. Glavna Blissova naloga bo sedaj, da hitro zaceli s pomočjo časa vse rane in začne energično volivno kampanjo, ki je tem bolj potrebna, ker sedanja predsedniška dvojica Nixon-Agnew ni bila ravno v javnosti povsod z navdušenjem pozdravljena.

Ulbricht je spremenil svoje stališče do Bonna

BERLIN, Nem. — Walter Ulbricht, poglavar komunistične Vzhodne Nemčije, je nenadno postal v svojih odnosih do Bonna veliko pomirljivejši. Pretekli petek je predložil izboljšanje odnosov med obema Nemčijama in sprejel predlog Bonna za razgovore o sklenitvi dogovora o odpovedi uporabe sile v medsebojnih odnosih. Prav tako je predložil imenovanje posebnega državnega tajnika, ki naj bi se s podobnim predstavnikom Bonna razgovarjal o bodoči ureditvi odnosov med Bonnom in Pankowom.

Ulbricht je pri tem res vztrajal na zahtevi, da se mora Bonn odreči stališču, da je on edini predstavnik Nemčije in nemškega naroda, vendar so predlogi, ki jih je stavil svoji ljudski skupščini, nekaj, kar bi se še pred nekaj tedni smatralo tam za zločin in izdajo.

Politični opazovalci so prepričani, da je Ulbricht spremenil svoje stališče brez dvoma pod vplivom sklepov konference v Bratislavi. Zaveda se, da je njegov položaj postal slabši, delno naravnost negotov in je temu primerno treba stališča prilagoditi novim razmeram.

LJUBLJENEC MORNARJA — Peter McIntyre, 25 let stari član posadke na britanski podmornici Olympus, je našel poštnega goloba na podmornici, ko je bila ta sredi Atlantika. Vzel ga je pod streho, dokler ni priplula podmornica do domačih obal.

Nagla rast Kalifornije

SACRAMENTO, Calif. — Po podatkih ljudskega štetja se je prebivalstvo Kalifornije v desetletju 1940-1950 pomnožilo za skoraj celih pet milijonov.

Moški dobijo delo

Maintenance Man
General, some pipe fitting and electrical experience beneficial. Call 391-0886, A. Jencik.
(161)

Man
For general cleaning; 4 hours Saturday morning, $1.25 hour.
CARL'S CAFE
1301 Marquette — 361-8997
(154)

Ženske dobijo delo

Čistilka
Iščemo Slovenko, ne čez 50 let, ki živi od E. 55 do E. 72 St., v St. clairski okolici, 2 dni v tednu, 7 ur na dan. Kličite 881-5158. (x)

General Office — Experienced
Typist, good at figures. American High School Graduate. Work close to where you live.
OHIO FURNITURE,
6321 St. Clair EN 1-5016
See Mr. Lewis
(157)

MALI OGLASI

V najem
Oddamo 3 sobe.
Kličite EN 1-6997.
(154)

V najem
Oddamo 2 stanovanji, 5 sob vsako, na tretjem, ena $50, ena $65. Kličite 881-5158. (x)

Tieber's pekarija naprodaj
Dobro vpeljana, na novo dekorirana. Vpeljemo in pomagamo financirati. Cena samo $3.000. Zglasite se na 7406 St. Clair Ave. ali kličite IV 5-3255 po 7. uri zvečer. (x)

Gostilna naprodaj
D-3, se proda radi smrti, na 6507 St. Clair Ave. Kličite CH 1-9535 ali 251-9158.
(158)

Prijatel's Pharmacy
IZDAJAMO TUDI ZDRAVILA ZA RAČUN POMOČI DRŽAVE OHIO ZA OSTARELE
AID FOR AGED PRESCRIPTIONS
St. Clair Ave. & 68th St.: EN 1-4212

Lastnik prodaja
Eno dvodružinsko hišo, 5-5, in eno enodružinsko hišo, 7, na enem lotu, na 6705 Bonna Ave. Oglasite se osebno ali kličite 391-3720.
—(30,31,5,6,8,12,14 15 21 22 avg)

Beverage store
za podjetno dvojico ali poedinca! Letni promet nad $150,000, vzhodno od Clevelanda, za $20,000. Inventar nad $9,000. Ves denar povrnjen v enem letu!
STREKAL REALTY
405 E. 200 St. tel. 481-1100
(155)

D. RAULJEN:

Mrtvi ognjenik

Priznati pa je moral, da je večerja izvrstna in da mu pijača že ni tako teknila, odkar je bil Parizu pokazal hrbet. Pivec ni bil, a kadar je vino zadehtelo po grudi, ki je žlahtno kapljo rodila, je izpijal v dušku, potem je prisluhnil, kako mu kri bolj šumi po žilah in kako se v njem dviga razpoloženje iz malodušja k nečemu vzvišenemu, svetlemu, radostnemu. Kmalu je začutil sladko spokojnost; tudi družba je brž bila v hrupnem pogovoru. Slovesno je dvignil čašo svetlolasec z veliko pentljo pod vratom.

"Bravo, Grlica!" je tlesnil z rokami gostitelj.

"Izpijmo, izpijmo na zdravje te čaše!" je pel tenorist Grlica. Na koncu mu je izpodletelo. Težka roka njegovega soseda, plečatega Bantama ga je med hrupom vesoljnega omizja posadila nazaj v naslanjač, da se je sesedel kakor klobuk pod pestjo.

"Carmen nam bo zapela!" je spročil gostitelj in milo pogledal Melito.

"Carmen, Carmen!" je povzelo omizje. Ženski svet je šinil pokonci in se sladko muzal okoli razkošatene pevke, ki je bila pred letom prvič podpisala pogodbo nove operne sile in zmagala v veliki vlogi španske ciganke.

"Ne, kratko in malo ne!" je Melita široko krilila z rokami. Ignacij Orehek pa jo je s konca mize gledal proseče kakor da hoče z ganjenim obrazom dopovedati, da bi mu neznansko ustregla, če zapoje. Glasbenik Muha, tisti z najdaljšimi kodri, je skočil h klavirju in že so mu roke odskakovale od tipk, kakor da se je na njih opekel. Nazadnje je bila primadona preprošena. Žametni glas je takoj ukrotil hrupno družbo. Pela je seguidilo o ljubavi, ki je doma pri ciganih in je sila ne zatre. Mirt si ni tajil, da že dolgo ni čul tako lepega glasu, vrh tega pa si je domišljal, da ga Carmen ves čas gleda, in njene oči so bile prav tako žametnega leska kakor njen glas. "Če me ne ljubiš, to me rani, — če me ljubiš, varuj se!" je pela in se približala Mirtu, strmo uperjena vanj, da mu je kri pritiskala v glavo. V petju in kretnjah je šele prav zasijala Melitina lepota. Mirt se je ogrel in jo hvalil v sebi: dragulj med otrobi, med vso to puhlo živo in mrtvo navlako, ki se šopiri v stanovanju Ignacija Orehka. Ploskali so, hvalili, Ignacij je pevki poljubil roko.

"Še pijmo!" je žejno izpodbujal Muha, da bi vsaj tako opozoril nase, če so ga že prezrli pri hvali.

"Za nami vesoljni potop!" je hripavo vzkliknil filozof Grivar, bil je že ves bled od naglega pitja, oči vročičnih. Spet je izpil v dušku, nakar je dvignil čašo in jo hotel treščiti v steno. Dekle ob njem, bledo in drobno, a živih oči, je ves čas nadzorovalo njegovo vinjenost in mu komaj zadržalo roko.

"Haha, vesoljni potop!" se je zagrohotal Bantam. "Živela Noetova barka! Ignacij moj, hočem reči naš Noe, — ali si barko zadosti založil? Ali si napolnil shrambe, da živalski svet ne umre za lakoto in žejo?"

"V boj, v boj toreador!" je iznova poizkusil srečo Grlica. Naglo je segel po Melitinem rdečem ogrinjalu, ki je ležalo čez njen naslonjač. Vrgel si ga je čez roko, Muha je spet skočil h klavirju. Grlica se je napenjal, glumil toreadorja in koračil zanosno sem in tja, z glasom pa pešal in se silil do obupa. Družba v smeh. Hrup in vpitje. Melita se je smejala, da so jo polile solze. Sedela je s prekrižanimi nogami nasproti Mirtu, v opetosti so bile lepo poudarjene črte njenega života. Ko je Grlica posrečeno opravil svoj nastop, je gostitelj gospodovalno razprostrl roke:

"Gospoda, mir!"

"Dol s pacifizmom!" je zavpil Grivar in spet izpil.

"Noetova barka, posluh!" je zarjul mogočni Bantam.

"Uničujmo Noetovo zalogo!" je hreščeče preglasil druge godbenik Muha.

"Prišla je ura...", je slovesno dvigal roke Ignacij, da bi ukrotil razposajence.

"Ura razodetja!" je zatrobil Grivar.

"Torej... prosim!" se je razhudil Ignacij.

Zgrnili so okrog velikega radia. Z udržanim dostojanstvom, kakor se spodobi svečeniku v hramu svetovne politike, je pristopil Ignacij Orehek, zasukal, in že se je iz daljnega tujega mesta čula dolga pridiga o vojnih zapletkih, o bombah, o podmornicah, o pripravah za nove pokolje.

To naj bo glas velikega sveta? se je vprašal Mirt. Ta piskavi, prisiljeni, venomer preteči glas — to naj bo pozdrav iz te in te svetovne metropole, kjer je Mirt še pred meseci tako svobodno tipal za pravimi utripi svetovnega dogajanja in kjer je spoznaval življenje do številnih krvavih, a tudi vzvišenih odtenkov! Le malo mu je bilo nocoj mar, kako prodaja pridigar iz tujine svojo slabo voljo. Premišljal je o družbi, ki jo je videl tako zaverovano okrog radia, kakor da pričakuje evangelija, pa ne dobi drugega kakor ploho votlih besed. Kaj hoče ta razposajena mladost? Mar se izživlja zaradi plitkega sladostrastja, ali pa je vse to le krik komaj še tajenega strahu pred dnevi, ki se neizprosno napovedujejo? Svet drhti v vojni. Večer za večerom, ah, skoraj uro za uro se pretakajo po etru glasovi, ki hujskajo narod proti narodu, sovražni, preteči, lažnivi, kovarski glasovi, tako podli, kakor je podel že vsak umor sam na sebi naj ubija na fronti ali v zaledju, naj mori telo ali duha, posameznike ali cela mesta in narode... Prerok iz daljnega mesta je pridigoval naglo in zanosno, poslušalci so se spogledovali in si pomenljivo prikimavali.

"Hm, hm!" je zdaj pa zdaj majal z glavo Ignacij ali pa je s prsti bobnal po aparatu. In ko je bila oddaja pri kraju in je zaprl radio, je pogledal naokoli, kakor da bi hotel reči: ali sem vam spet enkrat dopovedal, kakšna se nam piše?

"Khe, to zimo smo varni!" se je tolažil Bantam, ki ga je bilo poslušanje utrudilo in si je za mizo spet sam postregel.

"A potem, gospod Bantam, ko zima mine?" je zaskrbljeno vprašala Melita, sedla k njemu in ga vprašujoče pogledala.

"Potem?... Hahaha... Razumem vas, dražestna. Vtaknite denar v nepremičnine. Vse mine, zemlja ostane."

"Hvala!" je dahnila primadona. Pogledala je Ignacija Orehka. Zaupno ji je pritrdil. Saj se je vedelo: domenjeno kupujeta in spravljata denar na varno.

"Mladina se ravna k plesu!" je tlesnil z rokami suhljati Sartori, učitelj plesa, ki so ga klicali za mojstra.

"Borzijanci, h kvartam!" je povabil Bantam, vodja kvartopirske četvorice. Že se je spravil za igralno mizico pod velikim rožnatim senčnikom in utrinjal debelo cigaro v pepelnik. Potem je oprijel kvarte in jih začel mešati s presenetljivo gibkimi rokami.

(Dalje prihodnjič)

—o—

• **Povejte oglaševalcem, da ste videli njihov oglas v Ameriški Domovini!**

CHICAGO, ILL.

FARMS FOR SALE

PAW PAW — 7 ACRE FARM
For sale by owner. 2 houses included. $24,900.
457-1307
(156)

REAL ESTATE FOR SALE

6 RM. BRICK
Full basement, 3 bedrooms. Vicinity Archer-Harlem. $17,500.
586-8689
(154)

50 FT. LOT — On State Line Road. For sale by owner. Nr. Winthrop Harbor. Zoned for business and residence.
Call: WH 4-6250, Ext. G428
(155)

MEDINAH — By Owner — Brick Ranch 2 bdrms., cer. tile bath, cedar pan. fam. rm. Park-lite ¾ Ac. 2 blks. to train. $27,000.
529-4158
(155)

HOUSEHOLD HELP

CLEANING LADY
Mature. General housework. One day week — Fri. until Aug. 31. Cook for one adult.
252-6783
(154)

HOUSEKEEPER & COOK — Experienced. In new home. Northern suburbs. 3 school age children. Private quarters.
433-0369

CHICAGO, ILL.

FEMALE HELP

COOK — Immed. opening for cook in boys' home. Rotating days w/ reg. cook. Steady work. Pleasant working cond. Some exper. needed. Call: Edison Park Home. 825-7176
(155)

MAIDS

Full or part time. No exp. necessary. Will train. Hours 7 a.m. to 3:30 p.m. — Good salary — Call Mrs. Vondrand
678-4800 Ext. 432
or apply Ramada Inn, 3939 Mannheim Rd., Schiller Park.
An Equal Opportunity Employer
(155)

BUSINESS OPPORTUNITY

HARDWARE & Paint Store — Est. 15 yrs. in shopping center in fast-growing village of Wauconda. A wonderful oppty' for aggressive person. Owner wants to retire. Busn. will be sold for invent. at cost & fix, 526-7325 or 526-7223.
(155)

SOFT SERVICE ICE CREAM TRUCK — Fully eqpd. Can take over excel. S.W. route. No franchise fees. $3,500.
333-0466 mornings
(155)

CAR WASH — By Owner
Coin-operated. Excellent suburban location. $1,900 or best offer.
966-3475
(155)

BEAUTY SHOP — 4 CHAIRS
Main St., Wauconda. Retiring
CALL: JA 6-7711 or JA 6-7810
(155)

HELP WANTED

NURSE ANESTHETISTS
MEDICAL TECHNOLOGIST
A.S.C.P.
Salaries Open
Permanent Opportunities
ALSO REGISTERED NURSES
Needed For All Shifts In 330 Bed Hospital
Top Salaries And Differentials
Send Resume To Director Of Nurses Or Administrator
THE McLEOD INFIRMARY
Florence, South Carolina
(155)

NAROČITE SI

DNEVNIK

AMERIŠKO DOMOVINO

NAJVEČJI

SLOVENSKI

DNEVNIK

NAROČAJTE

TISKOVINE PRI

AMERIŠKI DOMOVINI

AVGUST

Su	Mo	Tu	We	Th	Fr	Sa
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

KOLEDAR *društvenih prireditev*

AVGUST

14. — Klub slov. upokojencev na Holmes Ave. ima piknik na prostorih Društva sv. Jožefa na White Rd.

17. — Slov. dom na Holmes Avenue priredi 49. letni ples v obeh dvoranah Doma. Igrajo Veseli Slovenci in Kenny Bass Orchestra.

18. — Slov. dom na Holmes Ave. priredi "Annual Homecoming Day" v svojih prostorih.

18. — Pol-letni festival pri Mariji Vnebovzeti ob priliki farnega žegnanja v šolski dvorani ob 3. popoldne.

18. — Slov. kult. društvo TRIGLAV v Milwaukee priredi svoj drugi piknik na svojih prostorih v Triglav parku.

18. — Klub društev SDD na Recher Avenue priredi balincarsko tekmovanje.

18. —Slovenska telovadna zveza priredi na Slovenski pristavi piknik za svoje članstvo in prijatelje. Ob štirih popoldne bo telovadni nastop.

25. — KSKJ dan na prostorih Društva sv. Jožefa na White Road.

25. — Mladi harmonikarji prirede na Slov. pristavi piknik, katerega dobiček je določen za misijonske namene.

31. — Slovenski Akademiki v Ameriki (SAVA) odpro svojo 11. konvencijo na 'O'smi" — 62nd St. Mark's Place, Manhattan, N.Y. — Konvencija bo trajala do 2. septembra.

SEPTEMBER

1. in 2. — Slovenska pristava priredi piknik na svojih prostorih.

8. — DSPB TABOR priredi spominsko proslavo 25-letnice tragedije Turjaka in Grčaric na Slovenski pristavi.

15. — Fara sv. Vida praznuje 75-letnico ustanovitve z banketom v farni dvorani.

22. — Trgatev na Slovenski pristavi.

22. — Klub Ljubljana priredi v SDD na Recher Avenue večerjo s plesom. Igra Rudy Tomsich. Začetek ob petih popoldne.

28. — "Mladi odrasli" prirede ples v farni dvorani pri Sv. Vidu.

29. — Slov. narodni dom na 5050 Stanley Ave. na Maple Hts. priredi svoj letni banket. Začetek ob petih.

29. — Društvo SPB Cleveland priredi romanje v Frank, O., v spomin 25-letnice žrtev na Grčaricah in Turjaku.

OKTOBER

5. — Društvo SPB Cleveland priredi družabni večer v veliki dvorani pri Sv. Vidu.

5. — DSPB Tabor priredi ob 25-letnici ustanovitve Slovenskega domobranstva svoj jesenski družbani večer v Slov. domu na Holmes Ave.

12. — "Slovenska noč" v avditoriju SND na St. Clair Ave.

20 — Podružnica št. 14 SŽZ priredi ob treh popoldne v SDD na Recher Avenue "card party".

26. — Oltarno društvo pri Mariji Vnebovzeti priredi Kartno zabavo v šolski dvorani. Začetek ob 7.30.

27. — Pevski zbor Planina priredi svoj koncert v SND na Maple Heights. Začetek ob 4. popoldne.

27. — Podružnica št. 25 SŽZ praznuje 40-letnico svojega obstoja s slavnostnim kosilom v farni dvorani pri Sv. Vidu. Začetek ob 1. popoldne.

27. — Občni zbor Slovenske pristave.

NOVEMBER

3. — Klub društev SDD na Recher Avenue priredi POST HALLOWEEN PLES.

3. — Glasbena Matica poda svoj jesenski koncert v SND na St. Clair Avenue. Začetek ob 3.30 popoldne.

9. — Lilija poda veseloigro SVOJEGLAVČEK v Slov. domu na Holmes Ave.

9. — Klub slov. upokojencev v Newburghu priredi banket v SND na E. 80 St.

16. — Belokranjski klub priredi martinovanje v Slovenskem domu na Holmes Ave.

17. — Jesenski koncert pevskega zbora Jadran v SDD na Waterloo Rd.

24. — Letni festival Zahvalnega dne pri Mariji Vnebovzeti v šolski dvorani ob 3. popoldne.

24. — Dramatsko društvo Naša zvezda poda v SDD na Recher Avenue igro.

28. — Tony's Polka Party — Seventh Thanksgiving Celebration in Slov. National Home, St. Clair Avenue.

29., 30. — Slovenske duhovne vaje za može in fante v škofijskem domu duhovnih vaj na Lake Shore Blvd.

DECEMBER

1. — Moški pevski zbor Slovan poda svoj jesenski konvert v SDD na Recher Ave. Začetek ob štirih popoldne.

15. — Društvo sv. Jožefa št. 169 KSKJ priredi ob treh popoldne v Slov. domu na Holmes Avenue božičnico.

JANUAR

20. — Slovenska pristava priredi v Slov. nar. domu na St. Clair Ave. "Pristavsko noč". Igrajo "Veseli Slovenci".

FEBRUAR

15.— Lilija priredi NAGRADNO MAŠKORADO v zgornji dvorani Slov. doma na Holmes Avenue.

APRIL

19. — DSPB Tabor priredi svoj pomladanski družbani večer v Slov. domu na Holmes Ave.

26. — Slovenska folklorna skupina KRES priredi "VEČER V DEČVAH" s kratkim sporedom v SND na St. Clair Ave. Za ples igrajo "Veseli Slovenci".

MAJ

4. — Pevski zbor Triglav priredi svoj letni koncert v SND na St. Clair Avenue. Začetek ob 4. popoldne.

SONČNI ŠOTOR — Na evropskih plažah imajo za hladnejše dni posebne šotore, ki propuščajo do 90 odstotkov ultravioletnih žarkov, ki potemne kožo, varujejo pa kopalce pred hladom in vetrom.